

פרץ בצמרת והנראה משום מה לרכים חסר פשר והיגיון. במילים ספורות: רבין סבור כי שמעון פרס בתפקיד שרהביטחון הוא כישלון מובטח. הוא חרד להשלכות שיכולות להיות לעובדה זו לגבי קיומה של מדינת ישראל. אם המדינה יכולה להרשות לעצמה שרים כושלים בכל תפקיד אחר, אין היא יכולה להחיר לעצמה אפילו לרגע אחד לוקטוס מעין זה במשרד הביטחון. שכן פירושה הדבר אינו רק ביזבוז או מינהל בלתי תקין. יש לכך היבטים חמורים מאוד על כשרו המדינה של צה"ל וגם כושר עמידתה של המדינה כולה במיקרה של מלחמה נוספת. זו היתה הסיבה ביגולה היה רבין מוכן לצאת לעצמה ולגובה עם שמעון פרס כבר כשנה אחרי בחירתו, ולמנות את אלוף (מיל.) אריק שרון כיועצו לענייניביטחון. על אפו וחתמו של פרס, למרות התנגדותו המוצהרת, וגם בלי להיועץ בו. פרס לא היה מוכן לבלוע סטירתלחי זאת. שפירושה הפומבי היה מינוי קומיסאר לענייניביטחון במקום אחרי ראשיהמשלה, שתפקידו היה לעקוב אחר פעילותם ה"ביטחוניות של פרס והרמטכ"ל ולדווח על כך לראשיהמשלה. הוא ומוטה גור עשו כל מה שביכולתם כדי להצד את עצמם של אריק ולמנוע את שיתופו בדינים ובחברות בענייניביטחון. מדיניות זו הרי כיחה את עצמה. אריק נאלץ להתפטר. רבין, שרצה את אריק לידו — ואילו רק כדי לנטרלו מפעילות אופוזיציונית עז"ינת — נאלץ להודות כי פרס וגור הביי סו אותו במערכה זו.

שניהם צודקים

אתה מודה בה רואה יצחק רבין את שמעון פרס כחלל-אישים בתחום הביטחוני. כך רואה גם שמעון פרס את יצחק רבין כלאי-צולח בתור ראשיהמשלה. בדיוק כשם שרבין סבור שייטב למדינה וייטב לביטחונה אם הוא יהיה גם שר הביטחון. מאמין גם שמעון פרס שזכות המדינה מחייבת שהוא עצמו יישב על כס ראשיהמשלה.

המשקף האובייקטיבי מן הצד עשוי ל"התנתו למחשבה כי במיקרה זה הצדק הוא עם שניהם. רבין צודק בתפיסתו כי פרס הוא כישלון כשרהביטחון. מבלי להיכנס לתחומים שבאים וביטחוניים כמוסים, מה שקרה בחודשים האחרונים בשטחים של מחוקקים הוא נ"ן (האות הראשונה של נכשל" המסגרת כישלון בצה"ל) מוחלט של פרס. להובלתו נזקפת שרשרת של טעויות חמורות בהערכות ובמדיניות וכן באי-רצון כוחות צה"ל משימוש הרה"אסון בשקטם. כישלון זה בילבד דיו היה בכל מינה מתוקנת להביא להתפתרותו המיידית של שרהביטחון.

מצד שני צודק גם שמעון פרס בראייתו את רבין כראשיהמשלה שלא הצדיק את התיקיות שתלו בו. בשיחות פרטיות, בין מקורביו ובקרוב אישים ועסקנים שאת תמיר כחם הוא מנסה לגייס, מתאר פרס את מצבה של המדינה בצבעים עזר יותר קודרים מאשר היא מתוארת בכל אחת מ"המסיבות המאוכלים" של לילות-שישי ש"הפסד לאופנת המדינה.

פרס מאשים את רבין בגלוי באח"ריות להידרדרות היחסים עם ארצות-הברית. ב"כוחות", "התרוות", ב"חסור חוטי" שידרה" בעודכ הנה וכהנה בטיינים, גם את הידרדרותה המואצת של המדינה לק"ראת שואה כלכלית רואה פרס ככישלון אישי של רבין.

במחלוקת זו בין השניים, מי מהם אינו נו מתאים יותר לתפקידו. ומי מהם נכ"שעליונה ולו רק מסיבה אחת: לציבור הרחב קל יותר לראות את שגיאותיו ואת מחלדיו של ראשיהמשלה מאשר את אלה של שרהביטחון.

האיש שאינו טועה

פרס יש עוד יתרון אחד על רבין: כאיש יחסייהציבור והפירסומת העצי מית. הוא אינו מסוגור לגבי עצמו, ויודע מדי פעם גם להכות על חטא באלגנטיות ולהודות בשגיאות. לא כן רבין. אפילו ידידו הקרובים הבודדים של רבין עומדים לאחורונה מפתעים נוכח תופעה בלתי מוסברת באישיותו, שיש בה כדי להעיד על ניתוק ותלישות מהמצע"אות. רבין אינו מבין מה רוצים ממנו. הוא קורא ושומע את דברי הביקורת המר

טחים כנגדו וכנגד ממשלתו ואינו מסוגל לקלוט את פישרם. רבין מאמין ומשוכנע, בכל מאודו, ש"הוא מנהיג את המדינה ואת העם בצורה המבריקה ביותר ובצורה הנכונה והמפוי כחת ביותר בה הונהגה המדינה מאז הקמ"ת. הוא בטוח שכל החלטה שהוא מקבל, או המתקבלת בהשראתו, ואפילו אם פ"רושה אייחלטה — היא ההחלטה הטובה ביותר שניתן היה לקבל בתנאים הנתור נים. הוא אינו סבור כי שגה, ולו אפילו פעם אחת, שקיבל בהחלטתו מעשה שעשה או החלטה שקיבל בחוקף תפקידו.

שמץ מתחושה זו של "אני ואסתי עוד", ניתן היה לחוש מבין השורות בראיון ש"העניק רבין ליואל מרקוס בהארץ. אולם מקורביו של רבין חשים אותה יום יום. מקרוב. למרות שהוא נוטה לקבל ציון מאוין לדברי אחרים ונוטה לשמוע ולש"קול דיעות שונות, הרי אחרי שקיבל הח"לטה הוא לא יודע כי שגה או טעה.

אם מוכן יצחק רבין להודות בטעות אחת שעשה, הרי זו הטעות בהסכמה של נתן. מבלי שהיתה לו ברירה כמובן, להכ"ליל את שמעון פרס בממשלתו, כשרהבי"טחון. הדברים קיבלו בשעתו ביטוי מפי יועצי"הסתרים הקרוב של רבין, יעקב ח"ל פון. ושיקפו את דעתו של רבין עצמו. רבין נאלץ אומנם לנתק את שקריו עם חלפון אחרי פירסום הדברים, אבל הם נשארור תקפים בעיניו עד עצם היום הזה. יצחק רבין אכול תיסקול של שאין ביכולתו לסלק את פרס מממשלתו, לפטרו ולטייל את תיקיהביטחון לעצמו. שטיולק פרס מהממשלה אישטיט את הקר"קע מתחתיה ומחת שילטונו.

משום כך מנסה רבין להביא לגירושו של פרס מהממשלה. אולי אפילו לא כתוכי נית מוגדרת וברורה, אלא כמישאלה כמו"סה השורצת החוצה בהודמנויות שונות. הוא מנסה לקרב אליו את אנשי רפ"י האחרים ולטעת בליבם תיקוה כי אם יוד"נחו את פרס, עשויים הם להיות נשכרים מכך. הוא מנסה לחזק את שקריו הא"י שיים עם הרמטכ"ל, כדי שזה לא יראה את עצמו תלוי בסרס בילבד. והוא עוקץ את פרס בכל הזדמנות אפשרות במטרה ברורה למרר את חייו, לבנותו בעיני א"י רים. להוריד את כבודוהעצמי בעיני עצי"מו עד שלא תיוותר לו ברירה אלא להס"תלק מרצונו מתפקיד שרהביטחון.

מי עצבני?

די עיין בפרוטוקולים של כל אחת משיבות הממשלה בחודשים האחרונים כדי להיווכח כי רבין אינו מח"מיץ שום הזדמנות להציק לפרס. להשפילו ולשימו לעל לקלס בעיני חברי הממ"שלה האחרים. הוא אינו עושה זאת תמיד בדרך הישירה. אבל גם כשהוא עושה זאת בעקיפין, יודעים הכל למי הוא מתכוון. לא מכבר, בעת אחד הדיונים על ההת"נחלויות בשומרון, העיר רבין: "דרושות החלטות כואבות, אך יש המ ש ת מ ט י מ א ח ר י ו ת גם בממשלה". היה זה רמז עבה כמו פיל לדעתו של רבין על פרס, אותו הוא רואה כמשתמט במילחמת"העצמאות, הממשיך את מסורת ההשתמטות גם בממשלה.

רק לפני שבועיים, בעת שפרס הציע בישיבת הממשלה, "ציר רוחב" שיוביל מ"השפלה אל הרי השומרון, הקניט אותו רבין והוכיח את כוורתו בעניינים שבאים"עד שפרס לא יכול היה להבלוג עוד ושי"סע את רבין: "למה אתה מפריע לי ללא צורך? זו לא שטיה"!

רבין, שנוכח כי הצליח להוציא את פרס מכליו, העיר ב"גילוג": "למה אתה כל"כך עצבני?" על רקע זה ניתן גם להבין את שפר הראיון שהעניק רבין למרקוס. בו עקץ את פרס בכל צורה אפשרית. הפעם אינו רבין יכול לטעון כי היתה זו פליטתפה, או כי דבריו לא הובנו כראוי. הוא עצמו עבר על הכתבה לפני שפורסמה ומחק דב"רים שלא רצה שיתפרסמו, אפילו לא דבר"המקור הפנימי יודע הדבר."

קרבההתרגוליים בצמרת יכול היה להיות אולי בידור לאומי משעשע. לולא מחיר הכרטיס להצגה, שהוא מופקע לכל הדי"עות. שכן, כבר עתה יש סימנים לכך שכמה מההחלטות החשובות והגורליות של המדי"נה אינן נחתכות בצורה רציונאלית, וכי היריבות בין ראשיהמשלה ושרהביטחון משתקת בהן תפקיד מכריע. במאמצם המשותף להציג איש את רעהו ככישלון, מוכנים גם רבין וגם פרס להכי"שיל האחד את השני במיתכוון, כשאת מחיר הכישלון משלמת המדינה.

במדינה

נוער

חנו להם לדבר!

תלמידי התיכון מתכוונים לפתוח השבוע במאבק

נגד דיכויים במיסגרותיהחינוך הקיימות כארץ

בשבועות הקרובים עלולה לפרוץ שבי"תתהתלמידים הראשונה בתולדות מדינת ישראל. ב-25 במאי יארגן ועדהתלמידים הארצי עצרת-מתאה מול בניין הכנסת, למחרתו עלולים הכרריההיודע להכריז על שביתת-לימודים בכל בתיההספר התיכוניים בארץ.

מיהו ועדהתלמידים-הארצי ועל מה יצא קיצצו? מי עומד מאחוריו, ומי תומך בו? בניגוד למועצתהתלמידים-הארצית, שהיא מועצה הכוללת את נציגי מועצותהתל"מידים של כל בתיההספר התיכוניים בארץ, נתמכת על-ידי משרדההחינוך והתרבות ובדרך-כלל אינה מעזה לצאת בגלוי נגד המורים ומייסד המתוך — ועדהתלמידים-הארצי הוא הגוף הסורר, המורד במוס"כמות החינוך בארץ.

מורדים מוז, "ורמים". בראש הוועד עומדים אליהו קאופמן, תלמיד שמינית בביתההספר התיכון המקיף ברמלה, אשר שימש עד לפני חודשים אחדים כיושב ראש מועצתהתלמידים-הארצית — וחבר מועצתהתלמידים-הארצית-לשעבר, צבי גולדברג, תלמיד האקדמיה למוסיקה בירושלים. העבודה ששני ראשיהוועד היו ב"עבר חברים במועצתהתלמידים-הארצית, והתפטרו מתפקידיהם, מצביעה על הקשר הסמוי הקיים בין מועצתהתלמידים-הארצי צית לבין ועדהתלמידים-הארצי.

"הוועד הוא גוף שנתמך על-ידי חברי מועצתהתלמידים, שהם נציגי כל תלמי"די בתיההספר התיכוניים בארץ, מסביר צביקה גולדברג. "אולם מאחר שהוועד הוא גוף נפרד, הוא לא צריך לעשות חש"בון או למסור דיווחשכון למשרדהחחי"נוך או למנהלי בתיההספר". את הסיבות להקמת ועד התלמידים הארצי מסביר אליהו קאופמן, היושב-ראש: "מועצותהתלמידים בארץ נמצאות תחת מרותם של מנהלי בתיההספר ומפקחי משרדההחינוך. הן אינן מייצגות את דיי עותיהם של תלמידי בתיההספר, אינן ניל"חמות על זכויות התלמידים ואינן מש"תדלות להדביר את גוע האדישות שפשה בנוער הישראלי הלומד. מועצותהתלמידים רוקדות לפי חלליהם של מנהלי בתי"הספר, והמועצות הפדגוגיות למיניהן."

השעיה כשיטה. בשבועות האחרונים הושעו תלמידיהם ארבעה תלמי"דים באזור תל-אביב, אחרי שהביעו את דיעותיהם בסומבי. שלושה תלמידי שמי"ית מביתההספר בליך ברמתגן — יואב פלוטניק, ארנון ראמי ומשה נוביץ — הוש"עו מלימודיהם על-פי החלטה המועצת הפדגוגית של בית ספרם. הם הואשמו ב"הפצת חוברת בשם מגע דועת, שאותה כתבו, ערכו והפיצו (תמורת תשלום) בי"מיסדרונות בית-סיפרם (העולם הזה 2015). בביתההספר בליך ברמתגן גועשות החרות. עתה מכריים הכל את החוק, ה"אסר על תלמידים להפיץ כל חומר ע"י תונאי, סיפורתי או מילפגתי במיסדרונות ביתההספר. אולם בשבועות האחרונים הפיץ תלמיד שמינית, תומכי גוש-אמונים, כר"זות וחורוים של גוש-אמונים, בשטח בית"הספר. החומר החרם על-ידי המנהל, וה"תלמיד נגזף.

"בדיוק באותו יום התפרסמה החלטה המועצה הפדגוגית, שהחליטה להשעות את יואב, ארנון ומשה, זו ממש התנהגות של איפהוואיפה! אותם זרקו, אבל התלמיד שפיץ חומר של גוש-אמונים רק נגזף ובוה נסגר איתו העניין". התרעם תל"מיד שמינית.

גם ביתההספר התיכון עירוני ה' עלה באחרונה לכתרות. לדיברי תלמידים, נע"רך מאז שנתהלימודים הקודמת צידמכ"שפות מצד התנהלה, נגד שלושה תלמי"דים: יערו דאורב, דני גברץ ומיקי לנד"או שהביעו את דיעותיהם הפוליטיות בי"עיתון שהוציאו, ובעלון ביתההספר.

קץ ששבר. בביתההספר התיכון ה"חדש בתל-אביב תבעו 31 תלמידים מהנ"הלת ביתההספר למנוע חיובם לצאת ל"הסגנתחובה", למען הציונות, ועוד ב"תיכון חדש — תלמידים הוכרזו לשמוע הרצאה בבית ז'בוטינסקי מפי דוקטור יש"ראל אלדד, מראשי תנועת ארץ-ישראל השלמה.

מ כונית "דוג" צבאית ישנה שי"עליה התנוסס דגל קטן, דלקה ברחו"בות תל-אביב אחרי גיפ צבאי, שנשע בצורה פרועה. השנה היתה 1949. כשהצליח בעל הדוג להשיג את ה"גיפ, נדהם נהגו. בדוג ישב הרמטכ"ל בפועל, ייגאל (מתחרו עם ישראל) ידן. הוא הוריד את הנהג מהמכונית והובילו למעצר מייד במחנה שרונה. מקום בו שוכן היום בית-החולים ליולדות תארייה בתל-אביב.

שני אופנועי המישטרה הצרפתית דלקו אחרי מכונית שכורה, שנסעה בחדת ה"רחובות הסואנים של פאריס. השנה היתה 1953. כשהשיגו השוטרים את המכונית ואתו לה לעצור בצד, התברר להם כי הנהגיהעברין הוא האורח הישראלי ייגאל ידן. כשהסבירו השוטרים הצרפתיים ל"ידן מה היתה העבירה, התברר לו כי הוא חצה צומת ברמזור אדום. שיטת ה"רימור באירופה אינה אחידה. בארצות מסוימות האור הירוק הוא התחתון, וב"אחרות הוא העליון. ידן, שהוא עיוור צבעים, ושהיה באותו זמן שוואל כמהה ארצות-אירופה, חשב כי האור הדולק מולו הוא ירוק ועבר את עבירתהתנועה ה"חמורה.

שתי אפיוודות אלה, מחייו של "האיום הגדול ביותר שהיה אייפעם על מיפלטת העבודה", כפי שהגדיר השבוע אחד מי ראשי מיפלגה זו את ידן, מאפיינות את דרכו של האיש, הנושא בשני תארים כה מנוגדים, שאצלו הם משלימים זה את זה: רבי-אלוף ופרופסור.

פנים, כאשר נדמה כי המדינה ניקלעת לתוך משבר, מועלה כאילו אוטו"מטית שמו של ידן, כמי שיכול להציל את המצב". ידן, שכימעט אף פעם לא עסק בפוליטיקה, הצליח עד היום להיגרר לפיתויי השררה, ולא להיכנס ל"חיים הפוליטיים בישראל. אולם שלא כ"כבעמים קודמות, יום הפעם ידן עצמו את הידיעות על הכוונה להקים רשימה ברא"שות ידן לבחירות לכנסת בשנה הבאה, מה שלא הצליח לעשות מנהיגה הוותיק של האופוזיציה, מנחם בגין, במשך כימעט 30 שנה, הצליח ידן לעשות ב"שבוע אחד. ראשי מיפלטתהעבודה נתקפו בבהלה, ה"גוברת והולכת ככל שמגיעות לאוניהם יותר ויותר תגובות של בוחרים-מנישהורה הפונים אל ידן, שחור בתחילת השבוע מחו"ל, ומבקשים ממנו להקים את הרשי"מה החדשה.

אגדה

וחשבון

ביסדרונות הכנסת דחקה היריעה על כוונתו של ידן אפילו את הדי"ווחים על קרבההתרגוליים בין רבין ל"פרס. "אם ידן ילך לבחירות, זה יהיה סופו של שילטון העבודה!" היתה הדי"עה הרווחת. מחשבי החישובים הקבועים של הבית"שלפו פינקסים ועפרונות, וערכו חי"שור"בים "בטוחים", כמה מושבים בכנסת יוכל ידן להשיג. "הוא יגמור את המיפלטות הקטנות, ופירושו של דבר כ"ז מנדטים. הוא יגנסו מהמערך כמה מנדטים נוספים ומייסר דומה מהליכוד. לאלה יש לזרף את חבריההכנסת של רפ"י, שירצו עדיין במייסגרת מיפלטת העבודה, שזה לפחות עוד הליכוד, שגם הם יהיו לפחות המישה, של פי הסכם הליכוד". אם חישוב זה נכון, ייווצר בכנסת הבאה מצב שיאפשר לידן לתמרן בין הגושים, ואולי אפילו לזכות בתואר ראשיהמשלה.

לעומת הקולות המעודדים והתגובות ה"מפחדות שגם הן מעודדות אותו, יעזו אחרים לידן שלא להסתבך בהרפתקה הפוליטית: "היית עד היום אגדה בצי"בור הישראלי, תבל לנפץ אגדה זו!" הציע לו מאמר מערכת, באחד היומונים. "מיפ"לגת העבודה אמנם חלשה, אבל מנגזף-הבחירות שלה ירמוס אותך", הזהיר אותו ידיד קרוב. "רשימה עם ב"גוריון, דיין ופרס ב-1965, שהיו או בשיא וחרם, זכי"תה רק ב"30 מנדטים". טענו לעומתו ידי"דים אחרים.

נגאה כי ידם של הידידים האופטימיים תהיה על העליונה, וידן כריז בכל זאת על הקמת רשימה חדשה. למרות השמועות "כל המיקרים האלה מעידים כאלף עדים, שקיים דיכוי חופשיההפרט וחופשיהביטוי בבתיההספר התיכוניים בארץ", טוען אליהו קאופמן, יו"ר ועדהתלמידים-הארצי, "ח"התארגנות שלנו היא ניסיון ראשון לשנות את מה שקורה היום בבתיההספר התי"כוניים.